

Þorsteinn Sæmundsson:

Svar til Ólafs Pálssonar

Ólafur Pálsson verkfræðingur ritar í Morgunblaðið laugardaginn 19. apríl og gerir að umtalsefni grein mína í Mbl. 12. apríl. Ljóst er, að Ólafur hefur misskilnið aðalinntak greinarinnar, og væri þörf á að bæta úr því. Af tillitssemi við aðra lesendur verð ég þó að láta nægja að benda Ólafi á að lesa greinina aftur, og þá sérstaklega innganginn.

Ef Ólafur sinnir ábendingu minni mun hann reka sig á, að hann hefur mislesið ýmislegt og farið rangt með tilvitnanir. Fyrst verð ég að leiðrétta þann misskilning, að ég hafi boðað sex framhaldsgreinar; hvergi stendur það nú skrifad. Ef Ólafur vill komast nær hinu sanna, ætti hann að telja kaflana í grein minni og hugsa málið. Nógur er tíminn fram að kosningum. Þá segir Ólafur, að ég hafi tekið hrafli úr ræðu Páls Bergþórssonar og lagt þau orð Vigdís í munn. Þetta eru staðlausir stafir. Verra þykir mér þó, þegar Ólafur fer með vísu, sem hann segir að minnst sé á í minni grein. Ólafur hefur á þessu nokkurn formála og fræðir lesendur á því, að höfundar vísunnar séu tveir; að annar þeirra, Þórarinn Eldjárn, sé „eitt ástælasta skáld yngri kynslóðarinnar“ og að „kunnur bókmenntafræðingur“ hafi farið lofsamlegum orðum um vísuna. Hógværðin ein aftur Ólafi frá því að geta þess, hver sé tengdafaðir skáldsins.

Um tilefni vísunnar, sem ort var um mynd af forgöngumönnum Varins lands, segir Ólafur:

„Myndin mun hafa verið tekin í tilefni þess að undirskriftasöfnun Varins lands fór af stað. Hefur þá upphafsmönnum verið hóað saman til myndatöku. Þetta voru virðulegir menn, doktorar, prófessorar, framkvæmdastjórnar o.s.frv., allt góðir og gegnir menn á besta aldri. En hvað um það, þegar lifað er í vellystingum vill bera á því að maginn þenjst pínulítið fram og til að vera traustvekjandi í myndatökunni hafa margir þeirra lagt handleggina meðfram ístrukúlunni og námu hendurnar saman neðan við.“

Orðaval Ólafs bendir til þess, að hann vilji tryggja sér álit hjá þeim sem aðhyllast „óhefta list-

ræna tjáningu“. Hvort þetta framlag nægir til þess, veit ég ekki. En það versta er, að eftir þennan sögulega inngang kemur Ólafur með ranga vísu, sem gerir tilvitnun mína illskiljanlega. Vísurnar voru tvær; ég vitnaði til þeirrar fyrri, en af einhverjum ástæðum (varla ókunnugleika) birtir Ólafur þá síðari. Úr því að svo er komið held ég að réttast sé að birta allt saman í einu myndina, sem varð svo merkilegt yrkisefni, og vísurnar báðar eins og þær voru settar upp í Þjóðviljanum 29. desember 1976 undir mynd af e.k. veggspjaldi. Spjaldið er teiknað af Sigrúnu Eldjárn; ég lét Ólafi það eftir að hrósa listakonunni, en bendi lesendum á að bera saman teikninguna og frummyndina til að sjá, hverju unnt er að koma til leiðar með „óheftri listrænni tjáningu“.

Ég ætla svo ekki að elta ólar við fleiri misfellar í grein Ólafs, heldur snúa mér að spurningunni sem hann beinir til mín með stóru letri í fyrirsögn og fimm línur í greinarlok. Ólafur spyr:

„Hvaða álit heldurðu að Jón Sigurðsson hefði haft — ef hann væri lifandi núna — á atferli og málflytningi ykkar Varins lands manna?“

Ólafur kallar þetta samviskuþspurningu, en ég get fullvissað hann um, að þessi spurning kemur ekkert við samvisku mína. Ég er sannfærður um það, að Jón Sigurðsson hefði verið á sömu skoðun og meirihluti þjóðarinnar um nauðsyn varins lands, og að hann hefði stutt framtak okkar í einu og öllu. Því má bæta við, að ef Jóns hefði notið við í íslenskum stjórnmálum árið 1974 hefði undirskriftasöfnunin sennilega verið óþörf; öryggi landsins hefði þá ekki verið stefnt í vöðva. En ég vil leggja áherslu á, að þetta er einungis persónuleg skoðun mín á því, hver afstaða Jóns Sigurðssonar hefði orðið; mér dettur ekki í hug að færa slíkar hugleiðingar fram sem rök í málinu, eins og Ólafur Pálsson virðist hafa hugsad sér. Ef Ólafur vill kynna sér hugmyndir Jóns Sigurðssonar um landvarnir mætti benda honum á Ný félagsrit árið 1843, bls. 112—117. Þar segir Jón m.a.:

frelsinu hennar vegna, heldur einmitt til hins: að bæta sem fyrst úr þessum galla til þess að geta notið frelsisins því óhultar ...

„Ef úngir menn tæki sig saman um að eignast góðar byssur með góðum aðbúnaði öðrum, og hverr kepptist við annann að læra sem best að skjóta og fara með byssur, en reyndi síðan list sína við og við allir saman á mannfundum, svo nokkurr hátíðabragur væri að, og væri veitt hin falligustu skotvopn til verðlauna þeim sem frægastir yrði, þá virðist mér líkandi til að skotvarnarlið mætti komast á fót svo hæglega, að menn fyndi varla til kostnaðarins, og væri þá hægt að taka til slíkra manna hvenær sem við lægi. Það er alkunnugra en frá þurfi að segja, hversu mjög það dirfir menn og hvetur að kunna að fara með vopn, og að sama skapi mundi það lífga þjóðaranda og hug manna, að vita, að sá liðskostur væri í landinu að það væri ekki uppnæmt fyrir einni hleypiskútu

var að tefla. En um málflytning andstæðinga Varins lands mætti ýmislegt segja, þótt Ólafur Pálsson taki ekki dýpra í árinna en svo að kalla það „miður viðkunnanleg orð“. Um álit Jóns Sigurðssonar á þeim málflytningi mætti fjalla út frá tilvitnun í ritgerð hans um Alþing á Íslandi sem birtist í Nýjum félagsritum árið 1841 (bls. 110). Þar segir Jón:

„Það er enginn skaði þó meiningamunur sé, heldur getur orðið skaði að hversu meiningunum er fylgt. Fullkomin samhljóðan meininga hjá mörgum mönnum getur að eins verið þar sem er fullkomin harðstjórn, og enginn þorir að láta uppi það sem hann meinar; því sagði einnig Pitt hinn eldri, þegar hann réð mestu á Englandi: Hefðum vér engan mótsþyrnu-flokk, þá yrðum vér að búa oss hann til sjálfir. Þegar menn hafa einungis fyrir augum að koma fram sínu máli með hverjum þeim brögðum sem verða má,

Mítvikudagur 29. desember 1976 ÞJÓÐVILJINN — SÍDA 3

HEILRÆÐAVÍSUR

HEILRÆÐAVÍSUR

Her stöndum við með stjarna hönd á pung því stjórinn ætlar brátt að reka herinn. Hnjóttar brúnir, lundin þykkjupung, þrotið hermangsfé og tæmd öll kerin

Ef herinn fer þá fer vort eina traust, þó finnst eitt ráð við því ef þú ert slunginn: Ef landið okkar verður varnarlaustr er vörn í því að halda fast um punginn.

„Það setja sumir fyrir sig, að landið hafi engar varnir, og megi því svo fara að útlendar þjóðir veiti Íslendingum yfirgang og ofríki; segja þeir og að slíkt hafi sannast á miðöldunum á Íslandi, og beri við enn á sumum stöðum í Noregi. Því verður ekki neitað, að það er hinn mesti galli að engar varnir eru á landinu, en það er auðsætt að engin ástæða er það til að neita verzlunar-

eða fáeinum vopnuðum bófum ...“ (Tilvitnun lýkur.)

Þegar Ólafur Pálsson spyr mig um álit Jóns Sigurðssonar á málflytningi okkar Varins lands manna, eins og hann orðar það, verð ég að játa, að ég skil ekki spurninguna. Hvaða málflytning á Ólafur við? Enginn málflytningur fylgdi undirskriftasöfnun Varins lands; hann var óþarfur, því að öll þjóðin vissi, hvað um

og níða alla sem móti mæla, bæði leynt og ljóst, þá er málinu komið í illt horf, því þá má verða að sá hafi sitt mál sem verr gegnir, og hrekkvísastur er eða illorðastur, einkum þegar við einfaldan almúga er að tefla ...“ (Tilvitnun lýkur.)

Um þessa tilvitnun ætla ég ekki að hafa önnur orð en þau að biðja hvern að taka það til sín sem hann á.

Borgarstjórn samþykkir:

Almannaátak í fegrun borgarinnar

Borgarstjórn samþykkti á fundi sínum sl. fimmtudag tillögu um almannaátak í fegrun borgarinnar. Tillagan, sem kom frá Alþýðubandalaginu, er svohljóðandi:

Borgarstjórn samþykkir að

fela borgarstjóra að skipuleggja nú þegar almannaátak til fegrunar borgarinnar og bættar umgengni um hana. Í því skyni beiti hann sér fyrir samvinnu borgarstofnana og almennings í hverfum borgarinnar. Séð verði

fyrir þeirri aðstoð, sem fyrirtæki borgarinnar geta veitt við hreinsun, ráðgjöf um gróðurvernd o.þ.h. Verði íbúum þeirra borgarhverfa, sem árangri ná, veitt viðurkenning í einhverju formi.

Nokkrir borgarfulltrúar tóku til máls um þessa tillögu, og voru þeir sammála um að hér væri gott mál á ferð og nauðsynlegt að hefjast handa í þessu efni.

Tillagan var samþykkt samhljóða.

